

Ansökan om tillstånd enligt 11 kap 9 § MB för omledning av Höje å på fastigheterna Värpinge 15:1 och 15:4 samt Trolleberg 1:1 i Lunds respektive Staffanstorps kommun

Sökanden

Värpinge 15:1, Lunds kommun:

Gunilla Tham Milburne
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Vollrath Tham
Ulrikagatan 15
115 23 Stockholm

Värpinge 15:4, Lunds kommun:

Hans-Guido Ådal
Önnerupsvägen 5
227 63 Lund

Sebastian Tham
Ulrikagatan 15
115 23 Stockholm

Trolleberg 1:1, Staffanstorps kommun:

Carl Johan Wachtmeister
Trollebergs gård
245 61 Staffanstorp

Knut Wachtmeister
Trolleberg 1
245 61 Staffanstorp

Ombud

David Reuterskiöld
Ekologgruppen i Landskrona AB
Järnvägsgatan 19 B
261 32 Landskrona

Saken

Ansökan om tillstånd avser omledning av ett delflöde från Höje å till en restaurerad meanderfåra på fastigheterna Värpinge 15:1 och 15:4 samt Trolleberg 1:1 i Lunds respektive Staffanstorps kommun.

Yrkanden

Med stöd av bestämmelserna i 21 kap 1 § p. 2 och med hänvisning till bifogad teknisk beskrivning **Bilaga B**, yrkas tillstånd för:

- **att** genom upprensning och urgrävning restaurera en tidigare igenlagd, ca 780 m lång, meandrande sträcka av Höje å. (norra grenen).
- **att** anlägga ett reglerbart dämme (ÖK mellan nivåerna +4,78 och +5,35), i befintlig åfåra (södra grenen) strax nedströms förgreningspunkten till de båda åfårorna för att omleda ett delflöde från Höjeå till den återställda åsträckan (ca 50 - 90 % beroende på flöde och dämmets nivå).
- **att** fylla igen ca 5-10 m av befintlig åfåra, som idag förbinder de båda huvudfårorna, upp till nivån +5,90, som utgör medelhögvattenståndet.
- **att** anlägga två valvbroar, en över den återställda åsträckan och en över befintlig åfåra.

Rådighet

Sökanden äger fastigheterna Värpinge 15:1, 15:4 samt Trolleberg 1:1, där vattenverksamheten skall bedrivas, och har därmed erforderlig rådighet.

Orientering om vattenverksamheten

Läget för den planerade vattenverksamheten i Höje å är 1 km väster om Värpinge strax nedströms Lund på gränsen mellan Lunds och Staffanstorps kommuner. Läget framgår av bifogad översiktskarta **Bilaga A**.

På den aktuella vattendragssträckan delar Höje å upp sig i två fåror på en sträcka av drygt 200 m. Därefter övergår den i en rak kanal i ca 500 m. Fram till någon gång under första hälften av 1900-talet hade Höje å sitt huvudflöde i en meandrande fåra 70-120 m N om den befintliga kanalen. Vid denna tidpunkt fylldes denna del av åfåran delvis igen och är idag inte vattenförande. Den framträder mer eller mindre tydligt i terrängen och på sina ställen bildar den gamla fåran en avsnörd vattensamling eller våtmarksmiljö (se figur 1). När kanalen kom till är oklart men på en karta från 1800-talet över Trollebergs Sätessgård syns den tydligt. Enligt uppgift har kanalen använts för översilning av ängarna i ådalen.

Höjeå vattendragsförbund, vars medlemmar utgörs av kommunerna och representanter från dikningsföretagen inom Höjeåns avrinningsområde, arbetar inom ramen för "Höjeåprojektet" sedan 1991 med vattenvårdande åtgärder i avrinningsområde, där det bl a ingår anläggning av våtmarker och restaurering av vattendrag. Som en del av detta projekt ingår att återställa den gamla, nu igenfyllda, meandrande sträckan av Höje å.

Den sökta vattenverksamheten beskrivs utförligt i Teknisk beskrivning **Bilaga B**.

*Ansökan om tillstånd för
omledning av Höje å vid Trolleberg*

Figur 1. Vy över Höjeåns dalgång vid Trolleberg

Syftet med vattenverksamheten

Syftet med vattenverksamheten är:

- att förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfalden i området i allmänhet och i vattenmiljön i synnerhet, genom omledning av vatten till en återställd slingrande åfåra.
- att återskapa hydromorfologin i ett avsnitt av Höje å
- att höja de landskapsbildsmässiga värdena i Höjeå dalen

Nuvarande vattenrättsliga förhållanden

Den berörda sträckan omfattas inte av något markavvattningsföretag. Ca 700 m nedströms börjar "Höjeå vattenavledningsföretag av år 1899". Ca 2,9 km uppströms börjar "Vattenavledning av Höje-ån i och för torrläggning af egor hörande till Knästorp, Wesum, Stora och Lilla Bjellerup, Qvärlöf, Brågarp, Gullåkra, Hemmestorp, Flackarp, Stora Uppåkra, Källby och Klostergården uti Knästorps, Bjellerups, Brågarps, Kyrkheddinge, Uppåkra och St Peters Klosters socknar, Bara och Torna härad samt Malmöhus län åren 1896-1897". Mellan de sökandes fastigheter och detta företag är Höje å omlagd i samband med utbyggnad av reningsverk och tillhörande dammar. Ansvaret för den omlagda sträckan åligger Lunds kommun/VASYD.

Fysiska planer

Det aktuella området ligger utanför detaljplanelagt område.

Strandskydd

Höje å omfattas av strandskydd på den aktuella sträckan.

Skydd för vattentäkt

Nej

Länsstyrelsens naturvårdsprogram

Den berörda åsträckan omfattas av länsstyrelsens Naturvårdsprogram avseende terrängform och naturvård med klassningen 2 respektive 3.

Riksintressen eller naturvårdsförordnande

Det berörda området omfattas inte av några riksintressen eller naturvårdsförordnande enligt MB eller äldre lagstiftning.

Miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats av Ekologgruppen i Landskrona AB. Sökanden har haft samråd med länsstyrelsens miljöavdelning, de berörda kommunerna samt Höjeåns fiskevårdsområdesförening. Inga enskilda markägare andra än sökanden berörs av projektet. Samrådsredogörelsen har överlämnats till länsstyrelsen som i beslut 2009-06-02 meddelat att den planerade vattenverksamheten inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan. Miljökonsekvensbeskrivning, samrådshandlingar och Länsstyrelsens beslut bifogas,

Bilaga C.

Teknisk beskrivning av ansökt verksamhet

För en närmare beskrivning av den sökta vattenverksamheten hänvisas till Teknisk beskrivning, **Bilaga B.**

Höjdsystem

Använt höjdsystem anknyter till rikets höjdsystem RH70.

Dimensionerande flöden

Avrinningsområdet vid berörd sträcka av Höjeå uppgår till 237,5 km². Karakteristiska flöden enligt SMHI- station 192138 Trolleberg blir efter proportionering i förhållande till avrinningsområdets storlek enligt följande:

MHQ	Normal högvattenföring	12,66 m ³ /s
MQ	Medelvattenföring	2,53 m ³ /s
MLQ	Normal högvattenföring	0,5 m ³ /s

Utformning

Den restaurerade åfåran (norra grenen) får en längd på ca 780 m och kommer att utformas med flacka släntlutningar (1:1,25-1:3). Det totala fallet i den nya åfåran kommer att bli ca 1,5 ‰ och fördelas så att några sträckor kommer att ges ett större fall med högre vattenhastighet och övriga sträckor får ett mindre fall med mer långsamflytande vatten. Sten och grus planeras att läggas ut på de sträckor som har större fall, vilket gynnar fisk och bottenfauna.

Genom att anlägga ett reglerbart dämme mellan nivåerna +4,78 - +5,53 i befintlig åfåra (södra grenen) strax nedströms förgreningspunkten till de båda åfårorna och anpassa den återställda åfårans (norra grenen) tvärsektion, fördelas vattenflödet beroende på flöde och dämmets nivå, så att mellan 50-90% rinner fram i den norra grenen. För att garantera ett vattenflöde till den södra grenen vid lågflödessituationer, förses dämnet med ett rör i botten Ø400 och VG +4,45.

Den befintliga tvärförbindelsen mellan de båda åfårorna kommer att fyllas igen upp till marknivån, +5,90, på en kort sträcka närmast kanalen (södra grenen), så att endast vatten vid MHQ eller högre kan passera.

Förslag till kontrollbestämmelser

Inga kontrollbestämmelser föreslås av sökanden

Underhållsansvar

Lunds och Staffanstorps kommuner skall bekosta allt framtida underhåll av den restaurerade åfåran (norra grenen) samt eventuellt ökat rensningsbehov av den södra grenen till följd av det minskade vattenflödet i denna. Beslut om detta har för kommunernas räkning fattats av Höje å Vattendragsförbund på styrelsemöte 2008-11-04 (se bilaga C7).

Nytta med vattenverksamheten

Den cirka 780 m långa återskapade åfåran kommer att:

- gynna fisk och bottenfauna genom att en ny vattendragssträcka skapas och genom att denna utformas så optimalt som möjligt i detta hänseende.
- gynna fågellivet genom att översvämningar skapas under vårar och höstar framförallt på betesmarkerna söder om den återställda åfåran.
- hydromorfologin återskapas i ett vattendrag som under lång tid kraftigt påverkats genom olika ingrepp i form av kanalisering och uträtning.
- rekreativvärdet i Höjeådalen ökar inom område nära tätbebyggelse.

Kostnader

Åtgärd	Kostnad (kr)
Schakt och grusbottnar	400 000
Dämme 1	100 000
2 valvbroar	140 000
Tröskel (Dämme 2)	50 000
Summa	690 000

Lund, Lomma och Staffanstorps kommuner svarar för samtliga projekterings- och anläggningskostnader.

Tillåtlighet

Mot bakgrund av vad som ovan redovisats beträffande nytta, skador och kostnader anser sökande att den ansökta vattenverksamheten är tillåtlig enligt 11 kap 6§MB.

Sakägare

Höje å fiskevårdsområdesförening.

Inga andra markägare än sökanden berörs av verksamheten.
Inte heller något dikningsföretag berörs av åtgärderna.

Tider

Det föreslås att arbetstiden för företagets genomförande fastställs till fem år efter lagakraftvunnen dom. Tiden för oförutsedd skada föreslås bestämmas till 10 år efter arbetstidens utgång.

Verkställighetsförordnande

Sökanden yrkar på verkställighetsförordnande.

Aktförvarare

Som aktförvarare föreslås Park och Naturkontoret, Tekniska förvaltningen, Lunds kommun

Förhandlingslokal

Som förhandlingslokal föreslås sammanträdesrum på Lunds kommun, Tekniska förvaltningen, Byggmästaregatan 4 i Lund. Lokalen bokas genom Emilie Björling, telefon 040-356850.

*Ansökan om tillstånd för
omledning av Höje å vid Trolleberg*

Markägare Värpinge 15:1:

Ort och datum

Gunilla Tham Milburne

Ort och datum

Vollrath Tham

Markägare Värpinge 15:4

Ort och datum

Hans-Guido Ådal

Ort och datum

Sebastian Tham

Markägare Trolleberg 1:1

Ort och datum

Carl Johan Wachtmeister

Ort och datum

Knut Wachtmeister